

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obdo/56/2020
Identifikačné číslo spisu: 4214205983
Dátum vydania rozhodnutia: 25.02.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Prieceľová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4214205983.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Vlastníci bytov a nebytových priestorov bytového domu, Záhradnícka č. 11, 13, 945 01 Komárno, zast. JUDr. Andrea Koczkás, advokátka Elektrárenská 3, 945 01 Komárno, IČO: 42 047 064, proti žalovanému: SSM Slovakia, s.r.o., M. Csáka 6, 945 01 Komárno, IČO: 36 546 151, zast. Advokátska kancelária JUDr. Ing. Vájlíková, s.r.o., Ul. biskupa Királyja 6, 945 01 Komárno, IČO: 47 251 395, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 5Cb/58/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 06. novembra 2018, č. k. 15Cob/35/2018-407 takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalovaný m á voči žalobcovi n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno (ďalej ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 5Cb/58/2014-312 zo dňa 14. 12. 2017 zamietol žalobu a žalobcu zaviazal na náhradu trov konania žalovanému vo výške 100 %.

2. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa domáhal žalobou zo dňa 27. 03. 2014 určenia neplatnosti právneho úkonu - Zmluvy o nájme nehnuteľnosti zo dňa 12. 03. 2009 v znení dodatku č. 1 zo dňa 10. 07. 2009 a dodatku č. 2 zo dňa 25. 11. 2010, uzavretou medzi sporovými stranami. Za žalobcu ako prenajímateľa konala v zastúpení E. E. a to na základe Dohody o plnomocenstve zo dňa 04. 03. 2009 a žalovanému ako nájomcovi bol prenechaný do užívania pozemok o výmere 12m², ako časť parcely reg. „C“ č. XXX/X, zapísanej na LV č. XXXX pre kat. územie P. na účel umiestnenia reklamnej tabule, podľa dohodnutých zmluvných podmienok. Žalobca namietal, že právny úkon nebol dojednaný v súlade s jeho skutočnou vôľou z dôvodu, že dohodu o plnomocenstve nepodpísal. Za tým účelom vyzval p. E. o predloženie originálu plnej moci, čo nebolo z jej strany splnené. Podľa názoru žalobcu aj tento odmietavý

postoj nasvedčuje tomu, že jeho hypotézy o manipulácii s dokumentom sú správne a skutočne došlo k zneužitiu podpisov a osobných údajov jednotlivých vlastníkov bytov. Má za to, že p. E. konala svojvoľne a zneužila svoju vtedajšiu funkciu ako zástupca vlastníkov bytov a nemala skutočnú vôľu dohodnúť, čo najvýhodnejšie podmienky pre prenajímateľa napr. dojednať výhodnú cenu za prenájom. Taktiež boli nevýhodne dojednané zmluvné podmienky ohľadne ukončenia zmluvného vzťahu - zmluva je takmer bez súhlasu nájomcu nezrušiteľná. Zmluvný vzťah založený za nevyvážených podmienok nemôže požívať právnu ochranu a je v hrubom nepomere so záujmami vlastníka nehnuteľnosti a v rozpore s dobrými mravmi. Preto sa domáha určenia neplatnosti právneho úkonu. Naliehavý právny záujem na jeho ukončení je podľa žalobcu daný tým, že jeho pomocou by sa úplne vyriešil obsah spornosti vzťahu účastníkov konania a zároveň by sa vzniesla právna istota do postavenia žalobcu ako vlastníka nehnuteľnosti.

3. Súd prvej inštancie sa oboznámil s obsahom spisu, vykonal dokazovanie a dospel k právnenému záveru, že žalobca v spornom prípade nepreukázal naliehavosť právneho záujmu na určení právnej skutočnosti (§ 137 C. s. p.) a žalobu zamietol v celom rozsahu. Uviedol, že dňom 1. júla nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z., C. s. p., ktorý zrušil O. s. p., a ustanovil, že platí aj pre (dovtedy) začaté konania (princíp okamžitej aplikovateľnosti), keď účinky úkonov dovtedy účinných podľa O. s. p., zostávajú zachované (§ 470 C. s. p.). Právna úprava zakotvená v O. s. p., neobsahovala všeobecné ustanovenie, ktoré by expressis verbis upravovalo prípustnosť žalobného návrhu na určenie právnej skutočnosti. Právna teória v tejto oblasti nebola jednotná. Prevažovali názory, že žaloba na určenie právnej skutočnosti je prípustná iba za predpokladu, že jej prípustnosť vyplýva z právneho predpisu (najmä z hmotného práva). V praxi však žaloby na určenie právnej skutočnosti (zvyčajne) pripúšťali vo všeobecnej rovine, ak žalobca preukázal na určení právnej skutočnosti naliehavý právny záujem. Žalobcom uplatnené určenie právnej skutočnosti (určenie neplatnosti nájomnej zmluvy) nevyplýva z osobitného predpisu V rozhodnutí sp. zn. 1Cdo 91/2006 Najvyšší súd SR konštatoval, že nedostatok naliehavého právneho záujmu „predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací návrh nemôže obstať a ktorý sám o sebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu návrhu“. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodnutia súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši. Podľa názoru súdu prvej inštancie sa požadovaním určením v porovnaní s existujúcim stavom právne postavenie žalobcu nezlepšuje, uspokojivo sa neodstraňuje neistota daného právneho stavu, táto pretrváva naďalej a so zreteľom na priebeh konania a vyjadrenia účastníkov je potrebné začať ďalšie konanie o vypratanie nehnuteľnosti, čoho dôkazom bol aj zmenený návrh žalobcu, ktorý súd uznesením nepripustil. Žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti nájomnej zmluvy, pokiaľ má možnosť sa domáhať vypratania nehnuteľnosti, v ktorom konaní by sa riešila otázka aj predbežná, či právny úkon - nájomná zmluva je platná alebo nie. Vzhľadom na nesplnenie procesnej podmienky - preukázania naliehavého právneho záujmu žalobcom súd sa už nezaoberal navrhovanými dôkazmi týkajúcich sa platnosti úkonov splnomocnenca v zmysle napadnutej Dohody zo dňa 04. 03. 2009. O trovách konania rozhodol podľa § 255 C. s. p., a úspešnému žalovanému priznal ich náhradu vo výške 100 %.

4. Krajský súd v Nitre (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 06. decembra 2018 č. k. 15Cob/35/2018-407 potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny. Žalovanému priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd nezistil dôvod k tomu, aby z jeho strany došlo k zopakovaniu alebo doplneniu dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil v dostatočnom rozsahu skutkový stav veci potrebný na rozhodnutie, vykonané dôkazy vyhodnotil v súlade s ust. § 191 ods. 1 C. s. p. (ďalej „C. s. p.“) a svoje rozhodnutie náležitým spôsobom odôvodnil podľa ust. § 220 ods. 2 C. s. p.

5. V odôvodnení uviedol, že podľa § 387 ods. 1 C. s. p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne a postupoval v súlade s ust. § 387 ods. 2 C. s. p. Odvolací súd

sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a konštatuje správnosť jeho dôvodov (§387 ods. 2 C. s. p.). Predmetom odvolacieho konania je napadnutý rozsudok, ktorým súd prvej inštancie žalobu zamietol pre nepreukázanie naliehavého právneho záujmu. Všeobecným predpokladom, aby súd žalobe vyhovel, je právny záujem žalobcu, teda záujem na tom, aby bol vyhovujúci rozsudok pre neho po právnej stránke významný, čiže užitočný, a teda mal pre neho zmysel. Žalobca má naliehavý právny záujem na určení vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozené právo odstrániť. Naliehavosť sa prejaví v tom, že určovací rozsudok bude pre žalobcu podstatným spôsobom užitočný. Takáto právna situácia v prejednávanej veci nie je. Stotožnil sa s právnym názorom súdu prvej inštancie, že žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti nájomnej zmluvy, pokiaľ má k dispozícii žalobu o vypratanie predmetných nehnuteľností, v rámci ktorého sa bude súd zaoberať aj platnosťou resp. neplatnosťou právneho úkonu - zmluvy o nájme ako predbežnej otázky. V danom prípade naliehavosť nie je daná, pretože žalobca má k dispozícii iný spôsob ochrany tvrdeného práva. Čo sa týka námietky odvolateľa, že súd procesne pochybil, keď uznesením zo dňa 16. 10. 2017 zmenu žaloby nepripustil, odvolací súd uviedol, že toto rozhodnutie súdu prvej inštancie má oporu v ustanovení §143 ods. 1 C. s. p. Taktiež námietka ohľadne nevykonania ďalších navrhnutých dôkazov nie je dôvodná. Pokiaľ žalobca v konaní nepreukáže naliehavý právny záujem a súd z toho dôvodu žalobu zamietne už len pre tento nedostatok, ďalšie vykonávanie dokazovania vo veci samej je nadbytočné. Preto rozhodol tak ako je uvedené vo výroku odvolaním napadnutého rozsudku. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 296 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 C. s. p.

6. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 15. 01. 2019.

7. Rozsudok odvolacieho súdu napadol včas dovolaním žalobca (ďalej „aj ako dovolateľ“) a to z dôvodu podľa ust. § 420 písm. f/ C. s. p., vzhľadom na to, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane (žalobcovi), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Je toho názoru, že napadnutý rozsudok a konania ktoré mu predchádzali nespĺňajú atribút spravodlivosti, sú v rozpore s procesnými zásadami a porušujú ústavnoprávne princípy. Nesprávny výkon spravodlivosti je potrebné napraviť. Žalobca sa domáhal určenia právnej skutočnosti - neplatnosti nájomnej zmluvy v znení jej dodatkov pôvodne podľa ust. § 80 písm. c/ O. s. p., a s účinnosťou od 01. 07. 2016 podľa ust. § 137 písm. d/ C. s. p. Súd prvej inštancie žalobu zamietol pre nepreukázanie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti Zmluvy o nájme zo dňa 12. 03. 2009 v znení dodatkov uzavretej medzi sporovými stranami a odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil. Pri porovnaní náležitosti určovacích žalôb podľa písm. c/ a d/ v zmysle ustanovenia § 137 C. s. p., je zrejmé, kým podľa písm. c/ zákonodarcu v prípade podanej žaloby ukladá povinnosť preukázať naliehavý právny záujem na určení, tak pri žalobe podanej podľa písm. d/ takúto povinnosť žalobcovi priamo neukladá a uspokojuje sa naplnením procesnej podmienky, že určenie právnej skutočnosti vyplýva priamo z osobitého predpisu. Preto obidva sudy po nadobudnutí účinnosti C. s. p., vôbec nemali dôvod skúmať preukázanie naliehavého právneho záujmu žalobcom. Pokiaľ sudy svoje rozhodnutia vo veci samej odôvodnili ust. § 137 písm. d/ C. s. p., a zároveň konštatovali, že žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem na určení resp. že nepreukázal naplnenie procesnej podmienky - preukázanie naliehavého právneho záujmu, konali nesprávne, nedôsledne, zmätočne a bez opory v právnom predpise a žalobu zamietli na vykonanie dôkazov. Túto vadu konania neodstránil ani odvolací súd. Sudy nevykonali navrhované dôkazy o plnomocenstve zo dňa 04. 03. 2009 a tým mu znemožnili vykonať jeho procesné práva a ovplyvniť tak výsledok konania v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Bez ohľadu na potrebu preukázania procesnej podmienky pri určení neplatnosti zmluvy o nájme, tento naliehavý právny záujem na určení riadne preukázal. Ako pádny argument uviedol, že pomocou tohto určenia by sa úplne vyriešil obsah spornosti vzťahu strán a vzniesla by sa právna istota do postavenia žalobcu a mohol by so svojím vlastníctvom voľne nakladať. Vo vzťahu k námietke nedostatočného odôvodnenia poukázal na to, že súd prvej inštancie bol povinný vo svojom rozsudku jasne a zrozumiteľne dať odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa atribúty ust. § 220 ods. 2 C. s. p., a je v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Zastáva názor, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nerešpektuje princíp právnej istoty a predvídateľnosti práva a súd prvej inštancie porušil zásadu zákazu tzv. prekvapivých rozhodnutí, pričom túto vadu

odvolací súd neodstránil. Nepredvídateľnosť rozhodnutia podľa žalobcu spočíva v tom, že súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie znaleckým dokazovaním, čo naznačovalo odlišný právny záver ako zamietnutie žaloby pre nepreukázanie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmluvy o nájme a rozsudok vyniesol bez oboznámenia strán s predbežným právnym posúdením veci v zmysle § 181 ods. 2 C. s. p. Za nemenej vážne procesné pochybenie považuje aj postup súdu, ktorým súd nepripustil zmenu žaloby a odvolací súd dal len odkaz, že predmetné uznesenie má oporu v ustanovení § 143 ods. 1 C. s. p. Podľa jeho názoru z obsahu pôvodnej žaloby aj zmenenej žaloby bolo zrejmé, čoho sa týkajú a čo nimi žalobca sleduje, a preto súdu prvej inštancie nič nebránilo po navrhutej zmene žaloby plynulo a bez zbytočných prietáhov pokračovať v konaní a vo veci rozhodnúť. Uvedeným postupom súdu mu bolo znemožnené vykonať jemu patriace procesné práva, odňali mu možnosť ovplyvniť výsledok konania v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Na základe uvedených skutočností navrhuje, aby Najvyšší súd SR zrušil napadnutý rozsudok ako aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 3, C. s. p.).

8. Žalovaný sa k podanému dovolaniu vyjadril podaním zo dňa 27. 02. 2019 a navrhol odmietnuť dovolanie žalobcu ako nedôvodné a zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %. V danom prípade nie je možné vyvodzovať naliehavosť právneho záujmu z osobitného právneho predpisu a navyše dovolateľ ani nekonkretizoval osobitný predpis, ktorý by mal preukázať naliehavosť právneho záujmu v danej veci. Ostatné jeho námietky sú ohľadne nevykonania navrhnutých dôkazov bezpredmetné, keďže absentuje základná podmienka úspešnosti určovacej žaloby a to preukázanie naliehavosti právneho záujmu na určení a bez tejto procesnej podmienky nemôže žalobca byť úspešný.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.), skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania (§ 443 C. s. p.).

10. V zmysle § 419 C. s. p., je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

11. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f / C. s. p..

12. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p., je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. V posudzovanom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p. Túto vadu videl v tom, že odvolací súd vykonané dokazovanie hodnotil v rozpore so zákonom, so zásadami C. s. p., konkrétne v rozpore s ustanovením § 137 písm. d/ C. s. p. Tvrdil, že odvolací súd a ani súd prvej inštancie nevykonali riadne dokazovanie a súčasne dospeli k nesprávnym zisteniam skutkového stavu. Dovolateľ tvrdil, že rozhodnutia súdov nižších inštancií nespĺňali zákonné kvalitatívne požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 C. s. p., keď sa nevyjadrili, neposúdili a nedali odpoveď na tvrdenia žalobcu týkajúce sa navrhovaných dôkazov. Pričom v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdmi bola žaloba zamietnutá. Pokiaľ by tvrdenia dovolateľa ako žalobcu boli zohľadnené, bol by v spore úspešný. Dovolateľ tvrdil, že uniesol v spore dôkazné bremeno preukázania naliehavého právneho záujmu na určení právneho úkonu (neplatnosti zmluvy o nájme) i keď túto povinnosť nemal, pretože vyplýva priamo z osobitného predpisu a naopak žalovaný, ktorý kvalifikovane a účinne nepoprel tvrdenia žalobcu, neuniesol bremeno popretia skutkových tvrdení žalobcu.

14. Pojem „právo na spravodlivý proces“ podľa ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p., nahradil doterajší pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. Relevantné znaky, ktoré charakterizujú procesnú vadu podľa ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p., sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý súdny proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Právo na spravodlivý súdny proces predstavuje možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov.

15. Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f) C. s. p., zakladá prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa chápe nesprávny (vadný) procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnomu rámcu a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou SR. Pod pojmom „procesný postup“ (čo vyplýva aj z doteraz platnej konštantnej judikatúry k § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p., a judikatúry ÚS SR) sa rozumie faktická (ne) činnosť súdu znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných práv, resp. možnosť jej aktívnej účasti v spore, predchádzajúca vydaniu súdneho rozhodnutia, avšak nie samotné rozhodnutie súdu vo veci a ani jeho odôvodnenie, funkciou ktorého je vysvetliť podstatné dôvody, so zreteľom na ktoré súd vo veci rozhodol.

16. Argumentácia dovolateľa vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) C. s. p., smeruje k tomu, že odvolací súd ako i súd prvej inštancie hodnotili dokazovanie v rozpore so zákonom (nesprávny výklad ust. § 137 písm. d/ C. s. p.) a súčasne neprihliadli na relevantné dôkazy, ktoré žalobca predložil, v dôsledku čoho dospeli k nesprávnemu záveru, že žalobca v spore neuniesol dôkazné bremeno a žalovaný účinne poprel skutkové tvrdenia. Z uvedeného je zrejmé, že dovolateľ spochybňuje hodnotenie vykonaných dôkazov (resp. ich nevykonanie), tykajúce sa Dohody o plnomocenstve zo dňa 04. 03. 2009 a prekročenie právomoci splnomocnenca pri uzatváraní zmluvy o nájme nehnuteľností, ktorá podľa žalobcu nekorešponduje so skutočnou vôľou prenajímateľa, správnosť záverov odvolacieho súdu, čím v skutočnosti namieta nesprávnosť skutkových zistení a právneho posúdenia veci odvolacím súdom, nesprávnosť ktorá však nezakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p.

17. Žalobca určovacou žalobou zo dňa 18. 04. 2014, doručenu súdu prvej inštancie dňa 27.03. 2014 sa domáhal neplatnosti právneho úkonu - Zmluvy o nájme nehnuteľnosti zo dňa 12. 03. 2009 v znení jej dodatkov č. 1 a č. 2, podľa platnej právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku (ďalej „O. s. p.,“). Vzhľadom na skutočnosť uplatnenia určovacej žaloby v zmysle ust. § 80 písm. c/ O. s. p., a s prihliadnutím na procesnú úpravu súdneho konania platnú a účinnú k momentu meritórneho rozhodnutia je preto potrebné primárne aplikovať zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej „C. s. p.“), ktorý dňom 01. 06. 2016 nadobudol účinnosť(t.j. v priebehu prvoinštančného konania). Základným pojmovým znakom procesnej intertemporality je princíp okamžitej aplikability.

18. Podľa novej právnej úpravy (§ 137 C. s. p.) nie je možné žalovať neplatnosť právnych úkonov (právnej skutočnosti), ak to nevyplýva z osobitného predpisu. Právna úprava C. s. p., sa aplikuje momentom jej účinnosti (§ 470 C. s. p.) vo vzťahu k postupu súdu v konaní, avšak predpoklady žaloby vo vzťahu k potrebe preukazovať právny záujem na žalobe odlišne, ako to bolo za účinnosti O. s. p., nemožno striktno aplikovať na žalobu, ktorá je predmetom konania. Takýto postup by bol ústavne nekonformným výkladom danej normy. Je teda potrebné osvedčiť naliehavý právny záujem výlučne vo vzťahu k pôvodne predvídanému postupu v ustanovení § 80 písm. c/ O. s. p. tak, ako to primárne hodnotili sudy nižších stupňov, či žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu je procesne prípustná.

19. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný len vtedy, ak je takéto určení spôsobilé odstrániť stav právnej neistoty žalobcu, alebo ohrozenie jeho práva. Žaloba domáhajúca sa určenia existencie práva alebo právnej skutočnosti nie je opodstatnená tam, kde je možné žalovať na splnenie

povinnosti. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že tzv. určovacia žaloba podľa § 80 písm. c/ O. s. p., v súčasnosti ust. § 137 C. s. p., má miesto iba za predpokladu, že žalobca má naliehavý právny záujem o požadovanie určenia existencie alebo neexistencie právneho vzťahu alebo práva. Je preto primárnou povinnosťou všeobecných súdov, aby sa pri rozhodovaní o určovacej žalobe vysporiadali najprv s otázkou (ne) existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu. O vecnej opodstatnenosti žaloby môžu rozhodovať až po zistení, že naliehavý právny záujem je daný. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už vyslovil právny názor, podľa ktorého ak všeobecné súdy postupujú tak, že rozhodnú o vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby bez toho, aby dospeli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu, porušia tým základné právo na súdnu ochranu ďalšieho účastníka konania [spravidla žalovaného (II. ÚS 382/2010)].

20. Naliehavý právny záujem žalobcu o požadované určenie treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod zamietnutia žaloby. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že tá-ktorá určovacia žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu o požadované určenie spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo 241/2008).

21. Dovolací súd sa stotožnil s názorom odvolacieho ako aj súdu prvej inštancie, že naliehavosť nie je daná, ak má žalobca iný spôsob ochrany tvrdeného práva t. j. má k dispozícii žalobu o vypratanie predmetných nehnuteľností, v rámci ktorého konania by sa riešila ako prejudiciálna otázka platnosti resp. neplatnosti nájomnej zmluvy. Určovacou žalobou by nedošlo na strane žalobcu k odstráneniu právnej neistoty a nebolo by odstránené jeho ohrozené právo vlastníka nehnuteľností.

22. Námietka dovolateľa, že konajúce súdy nemali dôvod skúmať preukázanie naliehavého právneho záujmu žalobcom s poukazom na znenie ust. § 137 písm. d/ C. s. p., nemá právne opodstatnenie. Žalobca svojimi skutkovými tvrdeniami opieral uplatnenie neplatnosti predmetného právneho úkonu o ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka, ktorý nie je osobitným predpisom, z ktorého by vyplývala prípustnosť žaloby o určenie neplatnosti nájomnej zmluvy v zmysle úpravy § 137 písm. d/ C. s. p.

23. Taktiež námietka ohľadne procesného pochybenia súd prvej inštancie o nepripustení zmeny žaloby v priebehu konania nie je dôvodná. Súd uznesením sp. zn. 5Cb/58/ 2014 zo dňa 16. 10. 2017 nepripustil zmenu určovacej žaloby na žalobu o plnenie - vypratanie nehnuteľností s poukazom na znenie ust. 143 ods. 1 C. s. p. V odôvodnení uviedol dôvody, pre ktoré nebolo možné pripustiť zmenu žaloby, hlavne sú to výsledky doterajšieho konania, ktoré nie sú absolútne dostatočným podkladom pre zmenu predmetu sporu ako aj skutočnosť, že žalobca žiadnym spôsobom neodôvodnil zmenu žaloby ako aj z dôvodu nehospodárnosti. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s namietaným uznesením s tým, že má v celom rozsahu oporu v ust. §143 ods. C. s. p. Zmena žaloby nie je absolútna a zákon ju podmieňuje súhlasom súdu, aby nedochádzalo zo strany účastníka konania k jej zneužívaniu.

24. Dovolateľ v rozpore s ustanovením § 435 C. s. p., až v rámci dovolacieho konania namietal porušenie povinnosti súdu prvej inštancie v zmysle § 182 ods. 2 C. s. p., Dovolací súd poukazuje na to, že inštitút tzv. predbežného právneho posúdenia veci sa uplatňuje iba v prípade rozhodovania o vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby, o ktorej môžu súdy rozhodovať až po zistení, že naliehavý právny záujem je daný. Táto procesná podmienka nebola splnená.

25. V tejto súvislosti dovolací súd upriamuje pozornosť na to, že v zmysle ustanovenia § 442 C. s. p., je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd a sám dokazovanie nevykonáva, z čoho vyplýva, že skutkový stav veci zistený odvolacím súdom nepodlieha prieskumu v dovolacom konaní. V dovolacom konaní preto dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, pretože nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu), nakoľko v dovolacom konaní je dokazovanie vylúčené. Dovoľaním sa preto nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Z obsahu s vecou súvisiaceho súdneho spisu vyplýva, že

odvolací súd vo svojom rozhodnutí, potvrdzujúcim rozhodnutie súdu prvej inštancie, vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie. Základnými odvolacími námietkami žalobcu (ktoré nepredstavovali nové skutočnosti) sa odvolací súd zaoberal napriek tomu, že už rozhodnutie súdu prvej inštancie dalo odpovede na uplatnené námietky žalobcu. Súdy oboch inštancií v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedli rozhodujúci skutkový stav veci, primeraným spôsobom opísali priebeh konania, výsledky vykonaného dokazovania a citovali právne predpisy, ktoré aplikovali na daný prípad a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Z tohto dôvodu sa dovolací súd nestotožňuje s námietkou dovolateľa o nedostatočnom odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia. Podľa názoru dovolacieho súdu, odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je dostatočne jasné a zrozumiteľné. Zároveň sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal aj s relevantnými odvolacími dôvodmi uplatnenými žalobcom v odvolaní, ktoré boli podstatné a rozhodujúce (kľúčové) pre rozhodnutie odvolacieho súdu. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska proti Švajčiarsku, rozhodnutie ESLEP z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B). Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú námietku, pripomienku či poznámku strany sporu, ktorá ju nastolila. Postačujúce je, aby reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému, resp. ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06). V posudzovanom prípade odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu - podľa názoru dovolacieho súdu - nie je nedostatočné, arbitrárne, resp. nepreskúmateľné, pretože spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia rozhodnutia.

26. Podľa názoru dovolacieho súdu procesný postup odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie prebiehal v zmysle právnej úpravy Civilného sporového poriadku a umožňoval dovolateľovi (žalobcovi) zúčastniť sa na úkonoch prvoinštančného a odvolacieho súdu. Skutočnosť, že dovolateľ sa nestotožňuje s právnym názorom všeobecného súdu nemôže viesť k záveru o nedostatočnom odôvodnení, arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Postupom odvolacieho súdu nebolo žalobcovi znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by to malo za následok porušenie práva na spravodlivý proces. O takýto prípad však v preskúmvanej veci nejde, pretože tak, ako je už vyššie konštatované, skutkové a právne závery obsiahnuté v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré spolu s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie tvoria jeden celok) nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s článkom 46 ods. 1 Ústavy SR. Za porušenie základného práva zaručeného článkom 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj článkom 6 Dohovoru v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil rozhodnutie podľa predstáv žalobcu. Podľa názoru dovolacieho súdu, postupom odvolacieho súdu nedošlo k dovolateľom tvrdenej vade zmatečnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p., vada ktorá by zakladala porušenie práva žalobcu na spravodlivý súdny proces (a tým aj prípustnosť dovolania) tak, ako to má na mysli citované ustanovenie C. s. p.

27. S poukazom na to, že prípustnosť dovolania žalobcu nie je daná podľa ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p., dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. f) C. s. p..

28. V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vznikol proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 255 ods. 1 C. s. p., v spojení s § 453 ods. 1 C. s. p.). Podľa § 262 ods. 2 C. s. p., o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

29. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05. 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné dovolanie.